

Kontaktperson:
Anna Ølnes
Dato og referanse:
19.11.2018

Revisjon Midt-Norge SA
Postboks 2565
7735 Steinkjer

Besøksadresse:
Fylkets Hus
Seilmakergata 2
7735 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

[M post@revisjonmidt norge.no](mailto:post@revisjonmidt norge.no)
[T +47 907 30 300](tel:+4790730300)

TILBAKEMELDING OM UTDYPING VEDRØRENDE KU-SAK 24/2018 TIL KONTROLLUTVALGET I MELHUS KOMMUNE.

I forbindelse med at kontrollutvalget behandlet rapport fra forvaltningsrevisjon av habilitet i Melhus kommune for andre gang, 10.9,2018, vedtok kontrollutvalget å utsette behandlingen av rapporten. I vedtaket i sak 24/2018 heter det:

Kontrollutvalget utsetter behandlingen av forvaltningsrevisjonsrapport vedr. habilitet og ber revisjonen om følgende:

- Det må utdypes i rapporten vedr. konklusjon om Gråbak sin habilitet i saken vedr. planprogram for Koloåsen.*
- Revisor må utdype nærmere eller nyansere i rapporten om hvorfor det ikke er klokt å la en folkevalgt med yrke som entreprenør, sitte i komite for teknikk og miljø.*

Konklusjonen i rapporten, om Gråbak sin habilitet i saken om planprogrammet, er som følger:

Revisor konkluderer med at saken om planprogram for Koloåsen steinbrudd ble håndtert i henhold til regelverket.

Konklusjonen bygger på dokumentasjonen og vurderingen av tilgjengelig dokumentasjon i denne saken. I kapittel 3.2.4 framgår følgende:

Formannskapet behandlet planprogram for Koloåsen 28.03.2017.

Ramlo AS ønsket å etablere et steinbrudd for utvinning og produksjon av stein og pukk ved Koloåsen. Rådmannens innstilling var å ikke fastsette planprogrammet. Planprogrammet ble ikke fastsatt, med 6 mot 5 stemmer. Det var ingen som var erklært inhabil.

I ettertid ble det stilt spørsmål i media5 om Sigmund Gråbak var inhabil ved behandlingen av saken. Gråbak og Ramlo eier et eiendomsselskap på Ler. Saken er ikke tatt opp på nytt og det er ikke vurdert i ettertid om Gråbak var inhabil.

På bakgrunn av dette har revisor gjort følgende vurderinger i kapittel 3.3:

Revisors vurdering er at Gråbak ikke var inhabil etter forvaltningsloven § 6 første ledd.

Etter forvaltningsloven § 6 andre ledd skal det vurderes om det forelå særegne forhold som var egnet til å svekke tilliten til at vedkommende var upartisk. Det skal legges vekt på om avgjørelsen innebar en særlig fordel eller ulempe for Gråbak eller noen han har en nær personlig tilknytning til. Tilliten må vurderes utenfra.

Revisor har ikke kjennskap til om Gråbak og brødrene Per Håvard D. Ramlo og Tore Ramlo har nær personlig tilknytning.

Gråbak sitter som styreleder i selskapene Ler Utvikling AS6 og Uno AS7. Ramlo-brødrene er styremedlemmer i de samme selskapene. Gråbak sitter som styreleder i selskapene Ler Utvikling AS og Uno AS. Han er også aksjeeier i Ler Utvikling AS, som igjen eier 100 % av aksjene i Uno AS. Begge disse selskapene er eiendomsselskaper på Ler.

Etter det revisor kan se, har ikke Gråbak noen særlig fordel eller ulempe av vedtaket. Det at Gråbak sitter i styret i to selskap i lag med tiltakshaver på planprogrammet for Koloåsen, er etter revisors vurdering ikke tilstrekkelig til å svekke tilliten til at Gråbak var upartisk.

Revisors vurdering er at Gråbak ikke var inhabil ved avgjørelsen av planprogrammet for Koloåsen.

Revisor vil bemerke at der det kan være tvil om en representant er inhabil, bør temaet belyses slik at organet kan ta en avgjørelse på det. Det vil skape betryggelse om forhold kommer frem i lyset og det blir truffet en avgjørelse, fremfor at det blir påpekt som et forhold i ettertid av en avgjørelse.

I vurderingskapittelet, kapittel 3.3, tar revisor forbehold om Gråbak og Ramlo-brødrene har nær personlig tilknytning i vurderingskapitlet. Vi ser at dette forbeholdet også skulle blitt gjentatt i konklusjonen, noe som er korrigert i rapporten som vil gå til kontrollutvalget foran deres møte den 3.12.2018.

Når det gjelder det andre punktet som kontrollutvalget vedtok at revisjonen skulle utdype/nyansere, så er det fra kapittel 3.2.5 i rapporten¹. Her står det:

Det kan for eksempel være klokt å ikke la en folkevalgt med yrke som entreprenør, sitte i komite for teknikk og miljø.

Setningen inngår i delkapitlet som gjennomgår kriterier og dokumentasjon rundt temaet om representanter som sitter i styret i selskap som kommunen eier. Innledningsvis i kapitlet vises det til en veileder fra KS, «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll». Den presise kilden for setningen, der dette om entreprenører i komiteer for teknikk og miljø er brukt som eksempel, er Kommunesektorens etikkutvalg². Etikkutvalget har en uttalelse rundt valg av representanter til politiske utvalg.¹ Etikkutvalget har satt opp en punktliste med fem punkt med generelle råd rundt habilitet. I punkt fem står følgende:

«Ved valg til politiske utvalg bør en tenke igjennom hvor ofte en aktuell folkevalgt vil kunne komme i rollekonflikt. Det kan for eksempel være klokt å ikke la en folkevalgt med yrke som entreprenør, sitte i kommunens planutvalg.»

Anbefalingen er altså ikke revisors, og vi har ikke funnet grunn til å gå nærmere inn på dette i rapportens vurderinger og konklusjoner. Revisor har lagt til kilden i rapporten, utover det er det ikke foretatt endringer.

Utdyping av konklusjon om Gråbak sin habilitet i saken vedrørende planprogram for Koloåsen

Vi har fulgt opp kontrollutvalgets bestilling med tanke på utdyping av konklusjonen, ved å drøfte konklusjonen og det som bygger opp om konklusjonen i kapitlene foran internt i Revisjon Midt-Norge, med jurist og fagleder for forvaltningsrevisjon. Sammen med dem har vi kommet til at konklusjonen i rapporten er holdbar, ut fra de opplysningene som har vært tilgjengelig for revisjonen, men at det kan være hensiktsmessig å få ekstern kvalitetssikring av konklusjonene.

Kontrollutvalgsleder har muntlig etterlyst fylkesmannens kvalitetssikring av vår konklusjon, men vår erfaring, ikke minst etter gjennomgangen av dokumentasjonen i dette prosjektet, er at fylkesmannen ikke gir så konkrete tilbakemeldinger på slike spørsmål, ettersom de er klageinstans. Vi har søkt ekstern kvalitetssikring ved å kontakte KS-advokatene. Vi kommer tilbake til KS-advokatenes vurdering senere i dette notatet.

---

¹ Rapport til KU i sak 24/2018

² https://www.ks.no/globalassets/vedlegg-til-hvert-fagomrader/samfunn-og-demokrati/etikk/habilitet_nar-en-av-to-har-flere-roller.pdf

Vi har også sendt en henvendelse til Sigmund Gråbak, om han kan vurdere habiliteten sin i saken om planprogrammet – masseuttak i Koloåsen, og gi tilbakemelding om personlig tilknytning til Ramlo-brødrene og/eller økonomisk interesse i saken om planprogrammet - Koloåsen. Revisor lot §§ 77-7 og 78-6 gå tydelig fram i forespørselen, om at kontrollutvalget og revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse, eller ethvert dokument, og foreta de undersøkelser som vi finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene våre.

Tilbakemeldingen fra Gråbak var at han, i samråd med advokaten sin, mente at han ikke trengte å svare på spørsmålene fra revisor. Han viste videre til at han hadde bedt formannskapet vurdere sin habilitet i et møte etter at formannskapet behandlet planprogrammet om masseuttak - Koloåsen. Det er ikke protokollført at Gråbak har fått sin habilitet vurdert i denne saken, hverken da saken ble behandlet, eller senere.

Revisor sendte derfor forespørsel til ordfører og rådmann, der vi spurte om Gråbak sin habilitet ble vurdert i det møtet, eller i et senere møte, og hvorfor den vurderingen eventuelt ikke ble protokollført.

Ordfører har gitt oss tilbakemelding om at Gråbak ba om å få habiliteten sin vurdert i en senere sak, som i prinsippet var lik saken om planprogram – Koloåsen. Formannskapet vurderte at Gråbak var habil i den saken. På bakgrunn av det skal formannskapet ha vurdert (muntlig) at Gråbak også var habil i saken om planprogram – Koloåsen.

KS-advokatenes vurdering

I brevet fra KS-advokatene, undertegnet av advokat Siri Tofte, understrekes det at hennes vurdering kun bygger på det faktum som fremgår av revisjonens rapport, som etter det opplyste er basert på to avisartikler og fra søk på Proff.no. Videre viser hun til at hun har bedt om at Gråbak selv redegjør for innholdet i den kontakten det er mellom han og brødrene Ramlo. Dette i tråd med prinsippet i forvaltningslovens § 8 om at tjenestemannen selv plikter å redegjøre for forhold som kan medføre inhabilitet, og kommunelovens § 78 nr. 6 som gir revisjonen rett til innsyn i opplysninger som er nødvendige for å kunne gjennomføre sine oppgaver. Gråbak har motsatt seg å gi en slik redegjørelse, står det i brevet.

KS-advokaten Siri Toftes vurdering er: Det at Gråbak sitter i styret i to selskap sammen med tiltakshaver på planprogrammet for Koloåsen, kan i seg selv etter mitt skjønn ikke anses som et særegent forhold som er egnet til å svekke tilliten til Gråbak – slik at han må anses inhabil.

Når det gjelder personlig forhold viser hun til lovens ordlyd som indikerer at det bare er nære, personlige forhold som fører til habilitet. Hun viser videre til juridisk litteratur som støtter opp om den vurderingen. At man er arbeidskollegaer eller har mye kontakt med hverandre i kraft av sitt arbeidsforhold, er altså i utgangspunktet ikke tilstrekkelig til å fastslå inhabilitet.

Ut fra det faktum som legges til grunn så er det, etter KS-advokaten Siri Toftes vurdering ikke holdepunkter for å si at Gråbak har et nært personlig forhold til Ramlo brødrene – som er av en slik karakter at han av den grunn er inhabil.

Det er heller ikke opplysninger i saken som tilsier at Gråbak har noen annen tilknytning til det selskapet som er part i saken eller at han vil ha noen økonomisk interesse i utfallet av saken, og at dette derfor skulle gjøre han inhabil.

At Gråbak skal ha hatt et sterkt engasjement i saken kan hun heller ikke se kan føre til inhabilitet.

Revisors konklusjon

Revisor konkluderer med at dokumentasjonen som vi har lagt til grunn i rapporten, og vurdert på grunnlag av, tilsier at Sigmund Gråbak ikke var inhabil i saken om planprogrammet for masseuttak - Koloåsen. Vurderinger fra KS-advokatene og ordfører/rådmann i Melhus kommune støtter opp om det.

Revisor mener det er kritikkverdig at Sigmund Gråbak, som folkevalgt tillitsrepresentant i Melhus kommune ikke vil svare kommunens kontrollorgan på om han har et nært personlig forhold til Ramlo-brødrene, eller om han hadde hatt økonomisk interesse av at planprogrammet – Koloåsen hadde blitt vedtatt. På det viset har han ikke bidratt til prinsippet i forvaltningslovens § 8, om at tjenestemannen selv plikter å redegjøre for forhold som kan medføre inhabilitet. Han har heller ikke bidratt til å gi kontrollutvalget og revisjonen rett til innsyn i opplysninger som er nødvendige for å kunne gjennomføre våre oppgaver, jf. §§ 77 nr 7 og 78 nr. 6.

Anna Øines

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

P.M. Revisjon
Midt-Norge

Vedlegg:

Brev datert 12.11.2018 fra KS-advokatene, ved advokat Siri Tofte (vedlegg 1)

Korrespondanse mellom Revisjon Midt-Norge, ved forvaltningsrevisor Merete M. Montero, og Sigmund Gråbak (vedlegg 2)

Korrespondanse mellom Revisjon Midt-Norge, ved Merete M. Montero og ordfører Gunnar Krogstad og rådmann Kathrine Lereggen, Melhus kommune (vedlegg 3).

Tor Allstrin – områdedir.
 Elisabeth Aasheim
 Kristine Røed Brun
 Gry Brandshaug Dale
 Mårten Brandsnes Faret
 Øyvind Gjelstad

Solfrid Vaage Haukaas
 Anne-Lise Hellebostad
 Beatrice Dankertsen Hennyng
 Hakon Huus-Hansen
 Erna Larsen
 Frode Lauareid (H)

Andreas Dag Nilsen
 Øyvind Renslo
 Jostein Selle
 Johan Nyrerød Spiten - avd.dir.
 Cecilie R. Sæther
 Siri Tofte

Kristine Vigander
 Geir S. Winters

Sabrina Becher (adv. sek.)
 Linda Hansen (adv. sek.)
 Stig Dahlsveen (adv. sek.)

Revisjon Midt-Norge IKS
 Att.: Merete M Montero
 Sandennveien 5
 7300 ORKANGER

Vår referanse: 18/02761-1
 Ansvarlig advokat: Siri Tofte
 Deres referanse:

Dato: 12.11.2018
 Unntatt offentlighet Paragraf

Habilitetsvurdering av formannskapsmedlem Gråbak i saken om planprogrammet for Koloåsen

Det vises til Revisjon Midt-Norge SA rapport av mai 2018 om «Håndtering av habilitet i folkevalgte organ» punkt 3.2.4 og 3.3., som gjelder vurdering av habiliteten til Gråbak som er formannskapsmedlem i Melhus kommune, i sak 46/17 om planprogrammet for Koloåsen. Videre vises til epost av 16. oktober 2018 hvor det bes om at KS advokatene gjør en ekstern vurdering av det samme forholdet.

Spørsmålet er om Gråbak var inhabil på grunn av hans tilknytning til Per Håvard D. Ramlo og Tore Ramlo, som er sentrale i driften av selskapet Ramlo AS, som var forslagstiller til planprogrammet.

I henhold til revisjonens vurdering var Gråbak ikke inhabil.

Det understrekes at min vurdering kun bygger på det faktum som fremgår av revisjonens rapport, som etter det opplyste er basert på to avisartikler og fra søk på Proff.no. Undertegnede har bedt om at Gråbak selv redegjør for innholdet i den kontakten det er mellom han og brødrene Ramlo. Dette i tråd med prinsippet i forvaltningslovens § 8 om at tjenestemannen selv plikter å redegjøre for forhold som kan medføre inhabilitet, og kommunelovens § 78 nr. 6 som gir revisjonen rett til innsyn i opplysninger som er nødvendige for å kunne gjennomføre sine oppgaver. Gråbak har motsatt seg å gi en slik redegjørelse.

Kort om faktum slik det fremkommer i rapporten

«3.2.4 Masseuttak og deponi

Formannskapet behandlet planprogram for Koloåsen 28.03.2017.

Ramlo AS ønsket å etablere et steinbrudd for utvinning og produksjon av stein og pukk ved Koloåsen. Rådmannens innstilling var å ikke fastsette planprogrammet. Planprogrammet ble ikke fastsatt, med 6 mot 5 stemmer. Det var ingen som var erklært inhabil.

I ettertid ble det stilt spørsmål i media om Sigmund Gråbak var inhabil ved behandlingen av saken. Gråbak og Ramlo eier et eiendomsselskap på Ler. Saken er ikke tatt opp på nytt og det er ikke vurdert i ettertid om Gråbak var inhabil.»

«3.3.

Planprogram for Koloåsen

.....

Revisor har ikke kjennskap til om Gråbak og brødrene Per Håvard D. Ramlo og Tore Ramlo har nær personlig tilknytning.

Gråbak sitter som styreleder i selskapene Ler Utvikling AS6 og Uno AS7. Ramlo-brødrene er styremedlemmer i de samme selskapene. Gråbak sitter som styreleder i selskapene Ler Utvikling AS og Uno AS. Han er også aksjeeier i Ler Utvikling AS, som igjen eier 100 % av aksjene i Uno AS. Begge disse selskapene er eiendomsselskaper på Ler.»

Det rettslige utgangspunktet

Ingen av de automatiske inhabilitetsbestemmelsene i forvaltningsloven § 6 første ledd vil komme til anvendelse på forholdet i vår sak. Det bemerkes at § 6, første led bokstav e) om inhabilitet for den som er styremedlem i et selskap, forutsetter at vedkommende er styremedlem i det selskapet som er part i saken. Om Gråbak var inhabil må derfor vurderes med utgangspunkt i forvaltningslovens § 6, andre ledd som lyder slik:

«Likeså er han ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til.»

Et minstevilkår for å kunne statuere inhabilitet etter annet ledd er at det foreligger «særegne forhold». Disse må i tillegg være av en slik karakter at de er «egnet til å svekke tilliten til» medlemmets upartiskhet.

Loven gir videre anvisning på at det ved habilitetsvurderingen etter andre ledd blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en «særlig fordel, tap eller ulempe» for tjenestemannen eller noen som han har nær personlig tilknytning til.

Om habilitet foreligger etter andre ledd vil følgelig bero på en bredere vurdering av de samlede forholdene i hver enkelt sak.

Forbindelser som er fjernere enn de forbindelser som er angitt i forvaltningslovens § 6 første ledd, vil normalt ikke vil føre til inhabilitet. Første ledd kan altså – som et utgangspunkt – leses antitetisk, med den betydning dette måtte få for vurderingen etter annet ledd, jf. Arvid Frihagen: Inhabilitet etter forvaltningsloven, Oslo 1985, s. 101 og 192.

Det understrekes at det er spørsmål om de ytre forhold, og en vurdering av om disse generelt og objektivt sett er egnet til å svekke tilliten, uavhengig av hvor stor tillit man måtte ha til den aktuelle tjenestemanns personlige integritet.

Vurdering

At Gråbak sitter i styret i to selskap sammen med tiltakshaver på planprogrammet for Koloåsen, kan i seg selv etter mitt skjønn ikke anses som et særegent forhold som er egnet til å svekke tilliten til Gråbak – slik at han må anses inhabil.

Det vises til at lovens ordlyd indikerer at det bare er nære personlige forhold som fører til habilitet, noe som også er lagt til grunn i juridisk litteratur. At man er arbeidskollegaer eller har mye kontakt med hverandre i kraft av sitt arbeidsforhold, vil er altså i utgangspunktet ikke tilstrekkelig til å fastslå inhabilitet.

I Frihagen, Inhabilitet etter forvaltningsloven (1985) side 229 tas det som utgangspunkt at det «må kreves nokså direkte og sterkt vennskap eller motsetningsforhold» for at dette skal føre til inhabilitet. Videre heter det at "[s]elv om sosial omgang og nært personlig samkvem kan føre til inhabilitet, må det være klart at det skal atskillig til" (side 231). Og videre at det må legges vekt på hvorledes forholdet tar seg ut for utenforstående, «Likevel kan det selv ikke her antas at vennskapelig, men personlig forholdsvis nøytral kontakt gjennom selskapelighet og forenings- og friluftsliv fører til at en rettslig sett blir inhabil — og det uansett om tilknytningen er både fast og langvarig.» (s 232)

I Eckhoff/Smith, Forvaltningsrett (9. utg. 2010) side 227 heter det at "det må dreie seg om virkelig nært vennskap eller klart uvennskap. At man kjenner hverandre, eller er arbeidskamerater eller kolleger, er ikke tilstrekkelig til å begrunne inhabilitet".

I Woxholth, Forvaltningsloven (4. utg. 2006) side 170 heter det:

«Med hensyn til vennskap må det normalt antas at et vanlig godt bekjentskap og samarbeid ikke leder til inhabilitet. Men saken stiller seg annerledes der det foreligger et spesielt godt personlig vennskapsforhold mellom tjenestemannen og en person som er involvert som søker e.l.»

Ut fra det faktum som legges til grunn så er det heller ikke holdepunkter for å si at Gråbak har et nært personlig forhold til Ramlo brødrene – som er av en slik karakter som beskrevet overfor, og at han av den grunn er inhabil.

Det er heller ikke opplysninger i saken som tilsier at Gråbak har noen annen tilknytning til det selskapet som er part i saken eller at han vil ha noen økonomisk interesse i utfallet av saken, og at dette derfor skulle gjøre han inhabil.

At Gråbak skal ha hatt et sterkt engasjement i saken kan jeg videre heller ikke se kan føre til inhabilitet.

Ved bruken av ordene «blant annet» i bestemmelsen ligger at det ikke bare er slike fordeler og ulemper for vedkommende selv eller hans eller hennes nærstående som bestemmelsen selv angir som kan føre til inhabilitet. Også andre typer interesser kan komme inn – for eksempel der vedkommende i særlig grad har engasjert seg i en sak uten at det er tale om fordeler eller ulemper for ham eller henne selv eller hans eller hennes nærmeste.

Her må det imidlertid tas høyde for at et slikt engasjement kan være en legitim del av vedkommendes utøving av sitt verv, typisk som folkevalgt i kommunale eller fylkeskommunale organer, eller som interesserepresentant i et annet kollegialt forvaltningsorgan. Engasjement til fordel for et bestemt standpunkt vil da ikke så lett kunne anses som et «særegent forhold». Det vises til Ot.prp. nr. 27 (1968-69) hvor det er uttalt at det må være «klart at de folkevalgte må kunne forfølge sine politiske ideer og vareta interessene for sine velgergrupper uten å være inhabile.»

I saker som politiske organer som f eks kommunestyre tar standpunkt til, skal det også en del til for at inhabilitet foreligger. Her vil vurderingene ofte ha et sammensatt preg der både politiske, religiøse og

etiske premisser kan bli anført. I slike saker vil den enkeltes standpunkt ofte med stor sannsynlighet kunne forutsies på grunn av vedkommendes organisasjons- eller partitilhørighet. Den det gjelder blir, likevel ikke inhabil av den grunn.

Avslutningsvis bemerkes at en eventuell inhabilitet hos Gråbak uansett ikke ville ha medført at vedtaket ville blitt ugyldig, da Gråbak utgjorde en del av mindretallet.

Med vennlig hilsen

Siri Tofte
advokat
Telefon 95 08 08 66
Siri.Tofte@ks.no

Vedlegg 2

Fra: Sigmund Gråbak <sgputball@gmail.com>
Sendt: onsdag 7. november 2018 12:23
Til: Merete M. Montero <Merete.Montero@revisjonmidtnorge.no>
Kopi: Frode Kvernød <kvernrod@gauldalsadvokatene.no>
Emne: Re: SV: SV: Utdyping av habilitet

Hei igjen.

Jeg har konferert med min advokat, og kan ikke se at jeg er forpliktet til å gi ytterligere opplysninger enn det jeg allerede har gitt til Formannskapet.

Med hilsen
Sigmund Gråbak

Sendt fra min iPad

Den 6. nov. 2018 kl. 19:50 skrev "Merete M. Montero" <Merete.Montero@revisjonmidtnorge.no>:

Hei,

Vi gir deg utvidet svarfrist til 13. november, slik at advokaten din får vurdert saken.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero
Forvaltningsrevisor
M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

<image001.jpg>

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer
W www.revisjonmidtnorge.no | M +47 907 30 300

Fra: Sigmund Gråbak <sgputball@gmail.com>
Sendt: mandag 5. november 2018 20.17
Til: Merete M. Montero <Merete.Montero@revisjonmidtnorge.no>
Kopi: Frode Kvernød <kvernrod@gauldalsadvokatene.no>
Emne: Re: SV: Utdyping av habilitet

Hei, har vært bortreist på ferie, kom hjem på søndag, og vil nå snakke med min advokat før jeg gir en ny tilbakemelding.

Sigmund Gråbak

Sendt fra min iPad

Den 31. okt. 2018 kl. 14:43 skrev "Merete M. Montero" <Merete.Montero@revisjonmidtnorge.no>:

Hei,

Etterlyser tilbakemelding på epostene nedenfor.

Revisjon Midt-Norge arbeider på oppdrag fra kontrollutvalget i Melhus kommune. Dersom du har spørsmål om hvorfor din habilitet i saken om Koloåsen skal vurderes, kan du rette en henvendelse til kontrollutvalget. Kontrollutvalgsleder er satt som kopi på denne eposten for å gjøres oppmerksom på at det kan komme en henvendelse.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero

Forvaltningsrevisor

M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

<image001.jpg>

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer

W www.revisjonmidt norge.no | M +47 907 30 300

Fra: Merete M. Montero

Sendt: tirsdag 23. oktober 2018 09.57

Til: 'Sigmund Gråbak' <sgputball@gmail.com>

Emne: SV: Utdyping av habilitet

Hei,

Vi vil be deg om å svare på henvendelsen vår fra fredag, se nedenfor.

Har du et personlig forhold til Ramlo-brødrene og ville du fått en økonomisk fordel dersom planprogrammet hadde blitt fastsatt?

Ønsker tilbakemelding innen utgangen av tirsdag 30. oktober.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero

Forvaltningsrevisor

M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

<image001.jpg>

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer

W www.revisjonmidt norge.no | M +47 907 30 300

Fra: Merete M. Montero

Sendt: mandag 22. oktober 2018 14.13

Til: 'Sigmund Gråbak' <sgputball@gmail.com>

Emne: SV: Utdyping av habilitet

Hei igjen,

Takk for tilbakemelding.

Vi beklager igjen kort frist på 3 dager, dette var begrunnet i rammene våre og at vi anså spørsmålene som relativt enkle å besvare uten å måtte gjøre nærmere undersøkelser.

Hjemmelen for å be om opplysninger er kommuneloven § 77 nr. 7 for kontrollutvalget og kommuneloven § 78 nr. 6 for revisjonen.

Vi tar opplysningene dine til orientering, og vil ta kontakt med deg dersom vi trenger nærmere oppfølging.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero

Forvaltningsrevisor

M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

<image001.jpg>

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer

W www.revisjonmidt norge.no | M +47 907 30 300

Fra: Sigmund Gråbak <sgputball@gmail.com>

Sendt: lørdag 20. oktober 2018 08.52

Til: Merete M. Montero <Merete.Montero@revisjonmidt norge.no>

Emne: Re: Utdyping av habilitet

Det vises til din epost av 19.10.2018 med 2 dager svarfrist (utløp søndag kveld).

Jeg ba selvom å få vurdert min habilitet da planprogrammet for Koloåsen ble behandlet i formannskapet. Ved et etterfølgende vedtak ble jeg enstemmig vurdert til å være habil til å delta i behandling av saken. Jeg har ikke mer å tilføye ut over det som fremgår av vedtaket og anser meg ferdig med saken. Ønskes ytterligere opplysninger ber jeg opplyst hjemmel for at jeg som folkevalgt på så vidt kort varsel er forpliktet til å gi kontrollutvalget v/Revisjon Midt-Norge SA ytterligere opplysninger i denne saken.

Med hilsen

Sigmund Gråbak

Sendt fra min iPad

Den 19. okt. 2018 kl. 09:51 skrev "Merete M. Montero"

<Merete.Montero@revisjonmidt norge.no>:

Hei,

Jeg viser til forvaltningsrevisjonsprosjekt Habilitet i folkevalgte organ i Melhus kommune. Saken ble sist behandlet i kontrollutvalget i sak 24/18.

Der vedtok kontrollutvalget å utsette behandlingen av forvaltningsrevisjonsrapporten, og ba revisjonen om bl.a. å utdype konklusjonen om habiliteten din i saken vedr. planprogram for Koloåsen.

Vi ønsker en skriftlig tilbakemelding på om det foreligger personlige forhold mellom deg og Ramlo-brødrene. Har du et personlig forhold til Ramlo-brødrene? Vi ønsker et ja eller nei svar.

Dersom svaret er ja, er det fint om du redegjør for hvor nært dette forholdet er.

Fint om du også redegjør for om det foreligger andre forhold som du mener kan være av betydning for vurderingen av habiliteten din i saken.

Sørtømme har hevdet i media at du ville hatt en økonomisk fordel dersom planprogrammet ble vedtatt, på grunn eierforholdene i Ler Utvikling AS. Stemmer det at du ville hatt en økonomisk fordel?

Saken ble behandlet i formannskapet 28.03.17. I møteprotokollen fremgår det at du fikk permisjon etter at saken om planprogrammet var behandlet.

Det fremgår ikke begrunnelse for permisjonen. Husker du hvorfor du gikk fra møtet? Hvordan meldte du fra om forfallet? Har du skriftlig dokumentasjon?

Saken skal behandles i neste kontrollutvalgsmøte, og vi ber derfor om en tilbakemelding innen søndag kl. 22. Beklager kort frist.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero

Forvaltningsrevisor

M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

<image001.jpg>

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2585, 7735 Steinkjer
W www.revisjonmidt-norge.no | M +47 907 30 300

Merete M. Montero

Fra: Gunnar Krogstad <Gunnar.Krogstad@melhus.kommune.no>
Sendt: mandag 12. november 2018 15.32
Til: Merete M. Montero
Kopli: Katrine Lereggen; Sigmund Gråbak (ML)
Emne: SV: Habilitet

I formannskapsmøtet 23.03.17 da Koloåsen ble behandlet var ikke Gråbaks habilitet noe tema, da verken han eller andre tok det opp. Det ble imidlertid vurdert i formannskapsmøtet 03.10.17, da en ny sak som omhandlet Ramlo var oppe (Stokkan grustak). Da ba Gråbak selv om å få sin habilitet vurdert, på bakgrunn av at habilitetsspørsmålet i mellomtida hadde vært tatt opp bl. a. gjennom media. Formannskapet vurderte at Gråbak var habil til å behandle saken, noe som framgår av protokollen fra det møtet.

Gunnar Krogstad
ordfører

Telefon 72858001
Mobil 91569239
www.melhus.kommune.no

Fra: Merete M. Montero [mailto:Merete.Montero@revisjonmidtnorge.no]
Sendt: 9. november 2018 08:34
Til: Gunnar Krogstad
Emne: Habilitet

Hei,

Kontrollutvalget i Melhus kommune hadde rapport om habilitetshåndtering oppe for andre gang den 10.9.018, og vedtok i sak 24/18 å be revisjonen om å utdype konklusjonen om Gråbak sin habilitet i saken vedrørende planprogram for Koloåsen.

Vi har vært i kontakt med Gråbak, som viser til at habilitetsspørsmålet var oppe i forbindelse med planutvalget i formannskapets behandling av planprogrammet for Koloåsen steinbrudd i sak 46/2017 den 28.03.17. Flere av de vi intervjuet i forbindelse med forvaltningsrevisjonen har bekreftet at Gråbak fikk sin habilitet vurdert, og ble funnen habil.

Revisjonen har gjennomgått protokollen fra gjeldende møte, i tillegg til protokollene for påfølgende møter. Det går ikke fram i noen av disse protokollene at planutvalget i formannskapet har vurdert Gråbaks habilitet.

Vårt spørsmål er derfor hvordan habiliteten ble vurdert, og hvorfor den ikke er protokollført.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero
Forvaltningsrevisor

M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

Merete M. Montero

Fra: Katrine Lereggen <Katrine.Lereggen@melhus.kommune.no>
Sendt: mandag 12. november 2018 15.36
Til: Merete M. Montero
Emne: SV: Habilitet

Heil

Viser til e-post dat. 12.11.18 fra ordfører vedr. denne forespørselen:

«I formannskapsmøtet 23.03.17 da Koloåsen ble behandlet var ikke Gråbaks habilitet noe tema, da verken han eller andre tok det opp. Det ble imidlertid vurdert i formannskapsmøtet 03.10.17, da en ny sak som omhandlet Ramlo var oppe (Stokkan grustak). Da ba Gråbak selv om å få sin habilitet vurdert, på bakgrunn av at habilitetsspørsmålet i mellomtida hadde vært tatt opp bl. a. gjennom media. Formannskapet vurderte at Gråbak var habil til å behandle saken, noe som framgår av protokollen fra det møtet.»

**MELHUS
KOMMUNE**

Rådmannen

Katrine Lereggen
Rådmann

Mobil 94830551
www.melhus.kommune.no

Fra: Merete M. Montero [mailto:Merete.Montero@revisjonmidtnorge.no]
Sendt: 9. november 2018 08:32
Til: Katrine Lereggen
Emne: Habilitet

Hei,

Kontrollutvalget i Melhus kommune hadde rapport om habilitetshåndtering oppe for andre gang den 10.9.018, og vedtok i sak 24/18 å be revisjonen om å utdype konklusjonen om Gråbak sin habilitet i saken vedrørende planprogram for Koloåsen.

Vi har vært i kontakt med Gråbak, som viser til at habilitetsspørsmålet var oppe i forbindelse med planutvalget i formannskapetets behandling av planprogrammet for Koloåsen steinbrudd i sak 46/2017 den 28.03.17. Flere av de vi intervjuet i forbindelse med forvaltningsrevisjonen har bekreftet at Gråbak fikk sin habilitet vurdert, og ble funnen habil.

Revisjonen har gjennomgått protokollen fra gjeldende møte, i tillegg til protokollene for påfølgende møter. Det går ikke fram i noen av disse protokollene at planutvalget i formannskapet har vurdert Gråbaks habilitet.

Vårt spørsmål er derfor hvordan habiliteten ble vurdert, og hvorfor den ikke er protokollført.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero
Forvaltningsrevisor

M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

Merete M. Montero

Fra: Gunnar Krogstad <Gunnar.Krogstad@melhus.kommune.no>
Sendt: mandag 12. november 2018 15.32
Til: Merete M. Montero
Kopi: Katrine Lereggen; Sigmund Gråbak (ML)
Emne: SV: Habilitet

I formannskapsmøtet 23.03.17 da Koloåsen ble behandlet var ikke Gråbaks habilitet noe tema, da verken han eller andre tok det opp. Det ble imidlertid vurdert i formannskapsmøtet 03.10.17, da en ny sak som omhandlet Ramlo var oppe (Stokkan grustak). Da ba Gråbak selv om å få sin habilitet vurdert, på bakgrunn av at habilitetsspørsmålet i mellomtida hadde vært tatt opp bl. a. gjennom media. Formannskapet vurderte at Gråbak var habil til å behandle saken, noe som framgår av protokollen fra det møtet.

Gunnar Krogstad
ordfører

Telefon 72858001
Mobil 91569239
www.melhus.kommune.no

Fra: Merete M. Montero [mailto:Merete.Montero@revisjonmidtnorge.no]
Sendt: 9. november 2018 08:34
Til: Gunnar Krogstad
Emne: Habilitet

Hei,

Kontrollutvalget i Melhus kommune hadde rapport om habilitetshåndtering oppe for andre gang den 10.9.018, og vedtok i sak 24/18 å be revisjonen om å utdype konklusjonen om Gråbak sin habilitet i saken vedrørende planprogram for Koloåsen.

Vi har vært i kontakt med Gråbak, som viser til at habilitetsspørsmålet var oppe i forbindelse med planutvalget i formannskapets behandling av planprogrammet for Koloåsen steinbrudd i sak 46/2017 den 28.03.17. Flere av de vi intervjuet i forbindelse med forvaltningsrevisjonen har bekreftet at Gråbak fikk sin habilitet vurdert, og ble funnen habil.

Revisjonen har gjennomgått protokollen fra gjeldende møte, i tillegg til protokollene for påfølgende møter. Det går ikke fram i noen av disse protokollene at planutvalget i formannskapet har vurdert Gråbaks habilitet.

Vårt spørsmål er derfor hvordan habiliteten ble vurdert, og hvorfor den ikke er protokollført.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero
Forvaltningsrevisor

M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer
W www.revisjonmidt norge.no | M +47 907 30 300

Merete M. Montero

Fra: Katrine Lereggen <Katrine.Lereggen@melhus.kommune.no>
Sendt: mandag 12. november 2018 15.36
Til: Merete M. Montero
Emne: SV: Habilitet

Hei!

Viser til e-post dat. 12.11.18 fra ordfører vedr. denne forespørselen:

«I formannskapsmøtet 23.03.17 da Koloåsen ble behandlet var ikke Gråbaks habilitet noe tema, da verken han eller andre tok det opp. Det ble imidlertid vurdert i formannskapsmøtet 03.10.17, da en ny sak som omhandlet Ramlo var oppe (Stokkan grustak). Da ba Gråbak selv om å få sin habilitet vurdert, på bakgrunn av at habilitetsspørsmålet i mellomtida hadde vært tatt opp bl. a. gjennom media. Formannskapet vurderte at Gråbak var habil til å behandle saken, noe som framgår av protokollen fra det møtet.»

MELHUS
KOMMUNE

Rådmannen

Katrine Lereggen
Rådmann

Mobil 94830551
www.melhus.kommune.no

Fra: Merete M. Montero [mailto:Merete.Montero@revisjonmidtnorge.no]
Sendt: 9. november 2018 08:32
Til: Katrine Lereggen
Emne: Habilitet

Hei,

Kontrollutvalget i Melhus kommune hadde rapport om habilitetshåndtering oppe for andre gang den 10.9.018, og vedtok i sak 24/18 å be revisjonen om å utdype konklusjonen om Gråbak sin habilitet i saken vedrørende planprogram for Koloåsen.

Vi har vært i kontakt med Gråbak, som viser til at habilitetsspørsmålet var oppe i forbindelse med planutvalget i formannskapets behandling av planprogrammet for Koloåsen steinbrudd i sak 46/2017 den 28.03.17. Flere av de vi intervjuet i forbindelse med forvaltningsrevisjonen har bekreftet at Gråbak fikk sin habilitet vurdert, og ble funnen habil.

Revisjonen har gjennomgått protokollen fra gjeldende møte, i tillegg til protokollene for påfølgende møter. Det går ikke fram i noen av disse protokollene at planutvalget i formannskapet har vurdert Gråbaks habilitet.

Vårt spørsmål er derfor hvordan habiliteten ble vurdert, og hvorfor den ikke er protokollført.

Vennlig hilsen

Merete M. Montero
Forvaltningsrevisor

M +47 476 38 548 | [Skype for business](#)

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer
W www.revisjonmidt norge.no | **M** +47 907 30 300